

**ỦY BAN NHÂN DÂN
XÃ LƯƠNG NGOẠI**

**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc**

Số: /CV – UBND
Các biện pháp phòng, chống
bệnh lùn sọc đen phương
Nam hại lúa trên địa bàn xã
Lương Ngoại.

Lương Ngoại, ngày tháng 8 năm 2023

Kính gửi: Các ông trưởng thôn trên địa bàn xã.

Hiện nay trên địa bàn xã Lương Ngoại trà lúa Mùa chính vụ đang trong giai đẽ nhánh rộ - cuối đẽ nhánh; sử dụng các giống Thái xuyên 111, Nhị Ưu 838, BC15, Nếp các loại...

Trên đồng ruộng, hiện nay rầy nâu, rầy lưng trắng chủ yếu đang ở tuổi 2,3 (rầy trưởng thành chiếm khoảng 5%), mật độ phổ biến 250-300 con/m²; nơi cao 650-700 con/m²; cục bộ trên 1.000 con/m². Với điều kiện thời tiết diễn biến phức tạp như hiện nay, nhiều khả năng rầy lưng trắng sẽ gia tăng nhanh về mật độ, nguy cơ phát tán, lan truyền bệnh lùn sọc đen phương Nam ra diện rộng là rất lớn, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đối với sản xuất vụ Thu Mùa năm 2023.

Đề chủ động phòng, chống bệnh lùn sọc đen phương Nam, hạn chế đến mức thấp nhất thiệt hại cho sản xuất lúa vụ Thu Mùa năm 2023. Ủy ban nhân dân xã, hướng dẫn các biện pháp phòng, chống bệnh lùn sọc đen phương Nam hại lúa trên địa bàn xã Lương Ngoại năm 2023, với những nội dung sau:

I. NGUYÊN NHÂN, TRIỆU CHỨNG, ĐẶC ĐIỂM GÂY HẠI VÀ PHƯƠNG THỨC LAN TRUYỀN BỆNH

1. Nguyên nhân

Bệnh lùn sọc đen hại lúa do virus Southern Rice Black Streaked Dwarf Virus (SRBSDV) thuộc nhóm Fijivirus-2, họ Reoviridae gây ra; môi giới truyền bệnh là rầy lưng trắng (*Sogatella furcifera*) truyền bệnh theo kiểu bền vững tích lũy.

2. Triệu chứng

- Giai đoạn mạ: Triệu chứng rất khó phát hiện, thường chỉ xuất hiện triệu chứng thấp lùn, còi cọc và xanh đậm.

- Giai đoạn lúa đẽ nhánh: Cây lúa xanh đậm và thấp lùn; một số lá xoắn đầu lá hoặc xoắn lá, rách mép lá. Mặt dưới lá có thể xuất hiện các u sấp nổi gồ chạy 2 dọc đứt đoạn theo gân lá. Các u sấp trắng thường được quan sát thấy rõ hơn ở dọc gân lá chính và bẹ lá. Một số danh lúa xuất hiện các nhánh phụ mọc lên từ đốt thân và có nhiều rễ bất định tại gốc nhánh phụ.

- Giai đoạn phân hóa đòng: Các triệu chứng như mô tả ở giai đoạn đẽ nhánh nhưng biểu hiện điển hình hơn, cây thấp lùn khác biệt rõ ràng với cây lúa khỏe. Gân bẹ

lá nổi rõ, phiến lá bắt đầu chuyển vàng, khô đầu lá sau đó các vết gỉ sắt, đốm nâu xuất hiện trên lá. Khi cây lúa vươn lóng, một số lóng sát gốc có thể xuất hiện triệu chứng u sấp trắng nổi gồ và chạy dọc lóng thân phía sát gốc, ra nhiều rễ mọc ngược ở đốt thân. Rễ bắt đầu bị hủy hoại, thối đen, có thể nhổ cả khóm lúa lên rất dễ dàng; nhìn mặt ruộng thấy nhấp nhô, lồi lõm.

- Giai đoạn lúa trổ bông: Những khóm lúa bị nhiễm bệnh sớm sẽ thối rữa từ giai đoạn phân hóa đòng và bị lùn, lụi; những khóm lúa bị nhiễm bệnh muộn hơn có hiện tượng trổ nghẹn đòng (lá đòng bị gập, xoắn, ngắn) hoặc không trổ thoát; những bông trổ thoát nhiều hạt bị lép đen. Các u sấp trên lóng thân chuyển từ màu trắng sang màu nâu, đen; mặt dưới lá, bẹ lá nổi rõ các nốt sần. Những danh nhiễm bệnh muộn sẽ biểu hiện các triệu chứng giống như giai đoạn đẻ nhánh ở trên các lá phía trên, nhất là lá đòng.

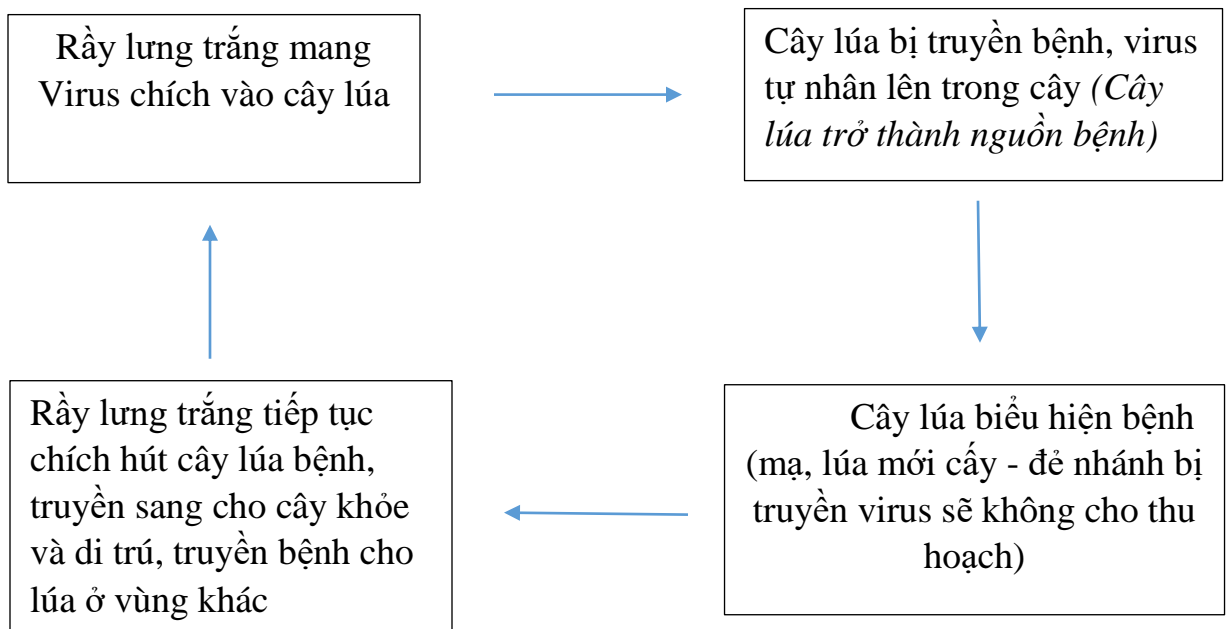
3. Đặc điểm phát sinh gây hại và phương thức lan truyền bệnh

3.1. Đặc điểm phát sinh và gây hại

- Rầy lưng trắng mang virus trong cơ thể di trú đến truyền virus cho mạ, lúa ngay từ đầu vụ. Sau một thời gian ủ bệnh trong cây lúa mới biểu hiện triệu chứng bệnh (từ 10-30 ngày tùy tuổi cây lúa lúc bị nhiễm virus); vụ Thu Mùa do nhiệt độ cao, thời gian ủ bệnh trong cây lúa dao động khoảng 12-15 ngày.

- Trên đồng ruộng, biểu hiện triệu chứng bệnh rõ nhất khi lúa ở giai đoạn phân hóa đòng - trổ. Diện tích nhiễm bệnh sẽ tăng rất nhanh ở giai đoạn này. Lúa bị nhiễm bệnh càng sớm sẽ biểu hiện triệu chứng sớm hơn và càng bị hại nặng; tỷ lệ bệnh càng cao nguy cơ mất năng suất càng cao.

3.2. Phương thức lan truyền bệnh

Sơ đồ truyền bệnh lùn sọc đen của rầy lưng trắng trên cây lúa

- Đầu vụ, rầy lưng trắng nhiễm virus do chích hút nhựa từ cây lúa, cỏ bị bệnh rồi di trú đến ruộng mạ, ruộng lúa mới gieo cấy sinh sống. Rầy tiếp tục chích hút nhựa cây và truyền virus cho cây mạ, cây lúa.

- Ký chủ phụ: Lúa chết, ngô, cỏ lồng vực nước (*Echinochloa crusgalli*), cỏ đuôi phượng (*Leptochloa chinensis*), cỏ đuôi voi (*Pennisetum flaccidum*), lác muộn (*Juncellus serotinus*), cỏ lục lông (*Chloris barbata*), cỏ màn trâu (*Eleusine indica*) cũng có thể là nguồn bệnh từ đó lan truyền virus.

- Một số đặc điểm lan truyền bệnh:

+ Cả rầy non và trưởng thành đều truyền được virus gây bệnh lùn sọc đen.

+ Rầy lưng trắng chỉ cần chích hút cây lúa bị bệnh một lần là có thể nguồn bệnh, sau thời gian ủ bệnh trong cơ thể (khoảng 10 ngày) thì rầy truyền bệnh cho đến khi chết.

+ Rầy lưng trắng cánh dài nguy hại hơn rầy lưng trắng cánh ngắn vì chúng có khả năng phát tán, di chuyển xa làm lan truyền bệnh trên diện rộng.

+ Rầy lưng trắng có khả năng truyền virus lùn sọc đen từ lúa (kể cả lúa chết) sang lúa; từ cây cỏ ký chủ phụ sang lúa và ngược lại; từ lúa sang ngô nhưng chưa có ghi nhận rầy lưng trắng truyền bệnh từ ngô sang lúa.

+ Virus gây bệnh lùn sọc đen không lây truyền được qua trứng rầy lưng trắng, hạt giống, đất, nước, không khí, vết thương cơ giới và cũng không truyền được từ cây bệnh sang cây khỏe nếu không có rầy lưng trắng làm môi giới lây truyền bệnh.

+ Các giai đoạn sinh trưởng của cây lúa đều có thể bị nhiễm bệnh. Tuy nhiên miễn cảm nhất là từ giai đoạn mạ đến giai đoạn đẻ nhánh rộ, cây lúa bị nhiễm bệnh ở giai đoạn này sẽ bị giảm năng suất nghiêm trọng hoặc mất trắng nhưng nhiễm bệnh ở giai đoạn đứng cái trở đi thiệt hại nhẹ hơn.

II. BIỆN PHÁP PHÒNG, CHỐNG BỆNH LSD PHƯƠNG NAM

Bệnh lùn sọc đen phương Nam là những bệnh do virus gây ra, hiện không có thuốc đặc trị. Khi lúa đã bị bệnh lùn sọc đen phương Nam gây hại cần tiến hành phun thuốc trừ rầy lưng trắng và tiêu hủy nguồn bệnh triệt để, để cắt đứt nguồn bệnh, cụ thể như sau:

1. Trừ bệnh khi lúa xuất hiện bệnh

1.1. Trong giai đoạn lúa trước trổ

- Phun thuốc trừ rầy lưng trắng: Phun triệt để trừ rầy lưng trắng bằng các loại thuốc hóa học có tính nội hấp, lưu dẫn như: Chess 50WG, SchezGold 500WG,...

- Tiêu hủy cây bị bệnh: Thăm ruộng thường xuyên để phát hiện và nhổ, tiêu hủy (vùi sâu xuống bùn) ngay các khóm lúa bị bệnh (người thực hiện phải trang bị bảo hộ lao động đầy đủ). Trước khi nhổ tiêu hủy (tối thiểu 1 ngày) phải phun thuốc trừ rầy lưng trắng bằng các loại thuốc có tính nội hấp, lưu dẫn (như trên) để ngăn chặn nguồn bệnh phát tán sang ruộng khác.

- Chăm sóc để cây lúa mau chóng phục hồi cần bón cân đối phân N-P-K; có thể sử dụng các loại phân bón lá cao cấp có chứa trung, vi lượng để phun trực tiếp qua lá để lúa nhanh phục hồi.

1.2. Trong giai đoạn lúa sau trổ

- Những ruộng, khu vực đã phát hiện rầy lưng trắng mang virus cần phun trừ thì phải phun thuốc khi rầy cám lúa kế tiếp nở rộ bằng cách loại thuốc hóa học có tính xông hơi, tiếp xúc để phun trừ như: Bassa 50EC, NIBAS 50EC,... khi phun thuốc phải tiến hành rẽ băng, rạch hàng và phun thuốc vào sát gốc lúa để diệt trừ rầy đạt hiệu quả cao hơn.

- Những ruộng, khu vực còn lại thường xuyên tổ chức điều tra, khoanh vùng, chỉ đạo phun thuốc trừ rầy lưng trắng khi mật độ rầy từ 1.500 con/m² trở lên; phun khi rầy ở tuổi 1,2 đồng thời hướng xuyên kiểm tra, nhổ vùi khóm lúa bị bệnh.

Lưu ý: Duy trì mực nước trong ruộng từ 3-5cm và phun thuốc sát gốc lúa ở giai đoạn này.

2. Tiêu hủy cả ruộng lúa bị bệnh

Khi tỉ lệ bệnh cao (>30%) trong giai đoạn lúa trước đứng cái, cần tiến hành tiêu hủy toàn bộ ruộng lúa, bón vôi và cày bừa lật gốc rạ. Trước khi cày bừa cần tiến hành phun thuốc trừ rầy quanh ruộng và khu vực bờ bụi xung quanh để diệt trừ rầy lưng trắng để hạn chế lây lan nguồn bệnh sang ruộng khác. Tiêu hủy bằng cày vùi phải thực hiện ngay dù không cày, gieo lại hoặc chuyển sang trồng cây trồng khác.

Trên đây là nội dung Hướng dẫn các biện pháp phòng, chống bệnh lùn sọc đen phương Nam hại lúa trên địa bàn xã Lương Ngoại năm 2023 . Đề nghị các thôn triển khai đến toàn thể người dân được biết để thực hiện./.

Noinhận:

- Như kính gửi;
- Lưu VT./.

KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH

Trương Văn Đức